

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Innehållsansvar: Ebba Linderöth, (ebbca1), Strateg
Granskad av: Suzanne Glud-Kåvik, (suzbe2), Sjuksköterska
Godkänd av: Magnus Brink, (magbr), Chefläkare

Giltig från: 2024-06-03
Giltig till: 2026-05-22

Tobaksbruk - Riskbedömning och åtgärd

Förändringar sedan föregående version

Ny rubrik. Nikotinläkemedel beskrivs utifrån substans. Redaktionella förändringar.

Syfte

Rutinen är ett stöd för att identifiera tobaksbruk och ge övergripande beskrivning av rekommenderade åtgärder.

Utförande

Alla patienter, från 13 års ålder, som söker vård på Sahlgrenska Universitetssjukhuset ska tillfrågas om tobaksbruk. Det kan finnas skäl att inte beröra frågan. Tobaksbruket dokumenteras i patientens journal. Varje verksamhet utser vilka personalkategorier som i samtal med berörda patientgrupper ställer frågan om tobak, informerar och erbjuder åtgärd. Att fråga om tobaksbruk kan påverka patienten att själv reflektera över sina tobaksvanor och öka motivationen till att sluta.

Patienten tillfrågas om tobaksbruk ja eller nej. Om Ja utforska patientens tobaksbruk. Standardiserade screeningfrågor rekommenderas som samtals- och bedömningsstöd, se [Frågeformulär Tobak](#).

Tobaksbruk dokumenteras i Melior under huvudaktivitet Levnadsvanor, i underaktivitet Tobaksbruk.

Åtgärder

Patienter som brukar tobak ska informeras om sambanden mellan tobaksbruk och hälsa samt hur deras sjukdomstillstånd och eventuella behandling påverkas. De ska även informeras om hur deras omgivning påverkas. För stöd se Relaterad information nedan.

Rådgivning kan ske på olika nivåer utifrån patientens behov:

- DV 112 Tobak, Rådgivande samtal: Rådgivande och personcentrerad dialog om tobaksbruk anpassad till patientens hälsa, risknivå och andra förutsättningar. Rådgivningen kan ske med eller utan tillägg av nikotinläkemedel och/eller läkemedel för rök- eller snusavvänjning.
- DV 113 Tobak, Kvalificerat rådgivande samtal: Rådgivande och

personcentrerad dialog om tobaksbruk anpassad till patientens hälsa, risknivå och andra förutsättningar. Rådgivaren ska vara utbildad tobaksavvänjare godkänd av och ha kompetens att arbeta med förändringsprocessen, motiverade strategier, beteendetekniker och kunna tillämpa det i arbetet med tobaksavvänjning. Rådgivningen kan ske med nikotinläkemedel och/eller läkemedel för rökavvänjning.

Tobaksbruk diagnoskodas:

17.1 Skadligt tobaksbruk

17.2 Tobaksberoende

Inneliggande patienter som är i behov av nikotinläkemedel ska erbjudas detta under hela inneliggande tiden samt vid längre sjukvårdsbesök. Vid tobaksavvänjning rekommenderas i första hand behandling med nikotinläkemedel, gärna kombinationsbehandling. För vuxna patienter gäller i andra hand receptförskrivning av Vareniklin, Bupropion och Cytisin. Val av läkemedel följer REK-listan. För personer med psykisk sjukdom gäller samma princip som för övriga patienter, dvs i första hand rekommendera nikotinläkemedel, gärna kombinationsbehandling (nikotinplåster samt annat snabbverkande nikotinläkemedel). Vareniklin, Bupropion och Cytisin förskrivs i kombination med kvalificerad rådgivning och en tät kontakt skall hållas med patienten under hela behandlingstiden.

Särskilda grupper

Unga under 18 år ska erbjudas kvalificerat rådgivande samtal och/eller webbaserad rådgivning. Vuxna som är dagliga rökare ska erbjudas kvalificerat rådgivande samtal. Bland vuxna, beakta särskilt de med särskild risk; till exempel personer med sjukdom (t.ex. diabetes, hjärt-kärlsjukdom eller KOL) fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning, social sårbarhet, biologiska riskmarkörer (t.ex. högt blodtryck) eller andra riskfaktorer. Remiss skickas i första hand till patientens vårdcentral. För patienter med särskilt behov; tidspress inför operation eller där tobaksbruk är av avgörande betydelse för pågående behandling på sjukhuset kan remiss skickas till Tobakspreventiv mottagning på SU.

För gravida, ammande, föräldrar, unga under 18 år samt patienter som ska eller nyligen har genomgått en operation ska åtgärd erbjudas även vid sporadisk rökning.

Ansvar och uppföljning

Gäller för all legitimerad vårdpersonal inom Sahlgrenska Universitetssjukhuset som är involverad i patientens omhändertagande, i såväl öppen- som slutenvård. Samtliga linjechefer inom berörda verksamheter ansvarar för att rutinen är känd och följs. Chefläkare ansvarar för att rutinen finns. Processledare för hälsofrämjande sjukhus, Kvalitetsstrategiska avdelningen ansvarar för uppföljning och revision av innehållet i rutinen.

Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Melior om rutinen är kopplad till patient. Varje verksamhetschef beslutar om övriga orsaker till avsteg från rutinen ska rapporteras i MedControlPRO

Medarbetare med behörighet i Cognos 11 kan söka ut statistik från dokumentation under huvudaktivitet Levnadsvanor.

Relaterad information

SU-rutin Rökfritt sjukhusområde [Rökfritt sjukhusområde](#)

[\(vgregion.se\)](#) SU-rutin [Rökfri och alkoholfri inför och efter operation](#)

[\(vgregion.se\)](#)

Informationssida på intranätet [Levnadsvanor - Sahlgrenska Universitetssjukhuset \(vgregion.se\)](#)

Informationssida (inkl frågeformulär och patientbroschyr) på Vårdgivarwebben [Tobak - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](#)

Tillämpliga lagar, föreskrifter eller externa riktlinjer

[Nationella riktlinjer för prevention och behandling av ohälsosamma levnadsvanor](#), Socialstyrelsen, 2018.

[Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor prevention och behandling](#), Sveriges Kommuner och Regioner, 2023.

Arbetsgrupp

Anna Polensky, Sjuksköterska/Tobaksavvänjare,

Tobakspreventiv mottagning

Suzanne Glud-Kåvik, Sjuksköterska/Tobaksavvänjare,

Tobakspreventiv mottagning

Helene Karatas, Sjuksköterska/Tobaksavvänjare,

Tobakspreventiv mottagning

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvar: Ebba Linderoth, (ebbca1), Strateg

Granskad av: Suzanne Glud-Kåvik, (suzbe2), Sjuksköterska

Godkänd av: Magnus Brink, (magbr), Chefläkare

Dokument-ID: SU9992-381335686-65

Version: 17.0

Giltig från: 2024-06-03

Giltig till: 2026-05-22